

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 782

van **KARIN BROUWERS**

datum: 19 februari 2021

aan **LYDIA PEETERS**

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Openbaar vervoer - Extra maatregelen ten gevolge van nieuwe coronavarianten

Op 11 februari 2021 stelde ik in de commissie een vraag om uitleg over de extra maatregelen die eventueel door het openbaar vervoer zouden worden genomen nu er nieuwe varianten van het coronavirus zijn ontdekt in Vlaanderen. In haar antwoord stelt de minister o.a.:

“Wat uw tweede en derde vraag betreft, hebt u zelf al aangehaald dat De Lijn al heel wat maatregelen genomen heeft in het verleden. Ik ga ze niet allemaal opsommen, want u hebt ze zelf al genoemd. Er zijn op dit ogenblik geen bijkomende maatregelen meer gepland. Dat is ook niet gevraagd door de ene of de andere expert.

Wel is er werk gemaakt van een protocol voor het openbaar vervoer. Wij hebben dat voor De Lijn gemaakt. In dat protocol zijn alle bestaande maatregelen die genomen zijn opgesomd.

Het protocol is op 7 januari overgemaakt aan het coronacommissariaat, om dat daar te laten bekijken door de experts. Tot op heden hebben wij daaromtrent geen terugkoppeling gehad.”

Ik was dan ook verbaasd over het bericht van De Lijn de dag nadien dat toch op extra maatregelen leek te wijzen, in tegenstelling tot het antwoord van de minister op mijn vraag. Op 12 februari 2021 verscheen er namelijk op de website van De Lijn het bericht met als titel: “We zetten de vensters open: verluchten als maatregel”. Hierbij de volledige inhoud van dat bericht:

“Volgens internationale wetenschappelijke studies ligt de sleutel voor het lage besmettingsgevaar bij openbaar vervoer bij: het correct dragen van een mondkapje, regelmatig poetsen én verluchten. Wij zetten daarom al sinds het begin van de pandemie in op ventilatie en verluchting. Nu het zo koud is, vragen we met aandrang om toch de ramen open te zetten en te laten open staan. Zo zorgen we voor elkaar!

Verluchten = goede CO2-waarden

- In gesloten, slecht geventileerde ruimtes kunnen microdruppels (zoals infectieuze druppels van het covid-19 virus) tot 3 uur lang in de lucht blijven en mensen besmetten.
- Een goede indicator om te weten of een ruimte voldoende verlucht is, is de CO2-waarde. Wij hebben daarom recent op verschillende bussen en trams, zowel in het reizigersgedeelte als in de stuurpost CO2-metingen uitgevoerd. Het ging om eerste metingen, er is verder uitgebreid onderzoek gepland met een externe, onafhankelijke firma. Doel is om tot een representatief en gegrond rapport te komen.

- Maar die eerste resultaten tonen onmiskenbaar aan dat in een bus of tram waar de vensters open staan, de waarden goed zijn. En omgekeerd: in een bus of tram waar de vensters gesloten zijn, lagen de CO2-waarden hoger.

Gooi de ramen open

Wij vragen aan jullie en aan onze chauffeurs daarom met aandrang om de vensters open te zetten en als ze open staan, open te laten. Ook tijdens deze week van grote koude.

Wij hebben vandaag drie types vensters op onze voertuigen.

- Op de **oudste bussen en trams** vind je gewone klapvensters en dakvensters die je manueel kan openen. Onze chauffeurs zetten vensters open bij de start van de rit. Je kan best de vensters laten openstaan. Er worden daarom momenteel extra stickers (zie afbeelding) gekleefd met de boodschap 'deze venster staat open voor jouw gezondheid'.
- **Bussen die tussen de 6 en 10 jaar oud zijn**, hebben een automatische koppeling tussen de airco of verwarming en de vensters. Als de chauffeur de verwarming (of airco) opzet, dan sluit het venster automatisch. We hebben daarom beslist om voor dit type een software aanpassing door te voeren. De automatische koppeling kan door de chauffeur afgezet worden. Deze aanpassing is ondertussen op een deel van de voertuigen doorgevoerd.
- Tot slot zijn er **op de meest recente bussen klapvensters die je manueel kan openen**. Ook op deze vensters worden stickers gekleefd die aansporen om de venster open te laten."

1. In het antwoord op mijn vraag om uitleg van 11 februari 2021 stelt de minister dat er een protocol is opgemaakt dat op 7 januari jl. is overgedragen aan het coronacommissariaat.

Wat staat er precies in dat protocol? Is het mogelijk dit protocol ter beschikking te stellen van het Vlaams Parlement? Is er intussen al een reactie van het coronacommissariaat op het protocol?

2. Werde in het protocol ook al rekening gehouden met de bevindingen van de recente CO2-metingen en de bijbehorende maatregelen? Zo niet, zal het protocol dan worden aangepast?
3. Waarom zijn er nu pas CO2-metingen?
4. Wat zijn de resultaten van die recente CO2-metingen? Is het mogelijk deze resultaten ter beschikking te stellen van het Vlaams Parlement?
5. Wordt er overwogen op alle bussen CO2-meters te installeren?
6. De CO2-metingen waren slechts eerste metingen. Er is een uitgebreid onderzoek gepland met een externe, onafhankelijke firma. Doel is tot een representatief en gegrond rapport te komen.

Is dat onderzoek intussen al aangevat? Welke firma zal het onderzoek doen? Wat is de verdere timing en planning van het onderzoek? Op welke wijze zal het onderzoek worden gevoerd? Waarom werd er beslist tot een grondig en verder onderzoek met een onafhankelijke firma?

7. Sommige bussen (die tussen de 6 en 10 jaar oud zijn) hebben een automatische koppeling tussen de airco of verwarming en de ramen. De automatische koppeling kan door de chauffeur worden afgezet mits een aanpassing die ondertussen op een deel van de voertuigen is doorgevoerd.

Op hoeveel bussen kan intussen de automatische koppeling worden afgezet? Hoeveel bussen moeten die aanpassing nog krijgen? Tegen wanneer zullen alle bussen met dit systeem aangepast zijn?

8. In het bericht dat op 12 februari jl. op de website verscheen, lezen we dat aan de reizigers en de chauffeurs met aandrang zal worden "gevraagd" om de ramen open te zetten of open te laten.

Betekent dit dat het geen verplichting is? Zo ja, waarom niet? Zullen chauffeurs die de ramen niet openzetten daarvoor bestraft kunnen worden en zo ja, welke bestraffing riskeren ze dan?

9. Sinds wanneer wordt er concreet aan de chauffeurs (en dus ook aan de reizigers) gevraagd om de ramen open te laten staan?

ANTWOORD

op vraag nr. 782 van 19 februari 2021

van **KARIN BROUWERS**

1. Het protocol geeft een opsomming van alle preventieve maatregelen die De Lijn neemt in kader van de strijd tegen het coronavirus.

Het Coronacommissariaat heeft De Lijn om enkele bijkomende verduidelijkingen gevraagd. De Lijn is intussen bezig een tweede versie op te maken van het protocol, rekening houdende met de verduidelijkingen zoals gevraagd door het Coronacommissariaat. Zodra het protocol finaal gevalideerd is, zal het gepubliceerd worden op de website van De Lijn en zo publiek toegankelijk zijn.

2. De Lijn onderschrijft het belang van voldoende en goed verluchten al sinds het begin van de pandemie. De airco- en verluchtingsinstallatie herneemt ook geen lucht van in de bus maar haalt alle lucht van buitenuit. Al vorig jaar in maart kregen de chauffeurs de werkinstructie om vensters en ramen maximaal te openen. Het protocol hoeft op dat vlak niet aangepast te worden: verluchten en ventileren is reeds opgenomen als preventieve maatregel.
3. De Lijn heeft in januari een aantal CO₂-metingen laten uitvoeren, op aanraden van de experten/virologen, om het effect van ventileren en verluchten wetenschappelijk te kunnen meten. Tijdens de wintermaanden is het minder makkelijk om chauffeurs en reizigers aan te sporen om de vensters open te zetten en vooral open te laten (chauffeurs geven aan de vensters open te zetten aan de start van een rit, maar stellen vast dat de vensters vaak snel opnieuw gesloten worden, vaak zodra er reizigers opstappen). Dus omdat De Lijn weet dat de vensters bij koude temperaturen minder vaak open staan, wou ze de impact hiervan onderzoeken.
4. Zoals De Lijn aangaf in haar communicatie zijn er eerste metingen gebeurd. Doel van de communicatie in de week van 10 februari was om reizigers en chauffeurs aan te moedigen om ook bij koude de vensters open te laten. De Lijn deelde de eerste conclusies om de stelling dat vensters open laten helpt, te ondersteunen. Maar de eerste conclusies zijn nog maar een eerste inzicht, het rapport zelf is nog niet klaar. Zodra alle metingen gedaan zijn en het rapport opgeleverd en gevalideerd is, kan het uiteraard verspreid worden.
5. Neen, De Lijn heeft een eigen meettoestel waarmee ze steekproefgewijs metingen kan (blijven) doen of kan doen indien er reden tot meting nodig is, en ze doet nu in kader van het bredere onderzoek een beroep op een onafhankelijke partij.
6. Zie de antwoorden op deelvragen 3 en 4.

De Lijn kiest ervoor om haar eigen metingen aan te vullen met de metingen van een externe firma om zo tot een gedegen conclusie te komen. IDEWE, de externe Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk van De Lijn, is de externe partij die de metingen uitvoert wat de garantie op onafhankelijkheid garandeert. Op 5 maart was er overleg tussen De Lijn en IDEWE: daar werden de verdere stappen, aanpak en timing afgesproken. Zo is alvast beslist om na de paasvakantie, als alle middelbare scholieren opnieuw fysiek naar school gaan, opnieuw metingen te doen om het effect van grotere groepen reizigers in de voertuigen te kunnen meten.

7. Er zijn ongeveer 800 bussen die geen aanpassing nodig hebben (om diverse redenen: geen dakluiken, geen koppeling tussen klimatisatie en dakluiken). Op deze bussen kunnen vandaag al (wanneer aanwezig) dakluiken of klappramen (afhankelijk van het type) open gezet worden.

Op 1400 bussen is aanpassing nodig om dakluiken onafhankelijk van klimatisatie te kunnen openen. De aanpassing houdt software- en op verschillende reeksen (types) bussen ook hardware aanpassingen in. Voor ongeveer 600 bussen (situatie 5 maart 2021) is het aanpassingsvoorstel van de leverancier ontvangen en vrijgegeven voor uitrol op de bussen. De aanpassing dient bus per bus te gebeuren. De uitrol van de aanpassing op de bussen zal vooral 's nachts en in het weekend plaatsvinden.

Qua timing voor de aanpassing van deze 1400 bussen wordt verwacht dat de eerste 1000 bussen tegen de paasvakantie afgerond zullen zijn. De laatste 400 zullen aangepast zijn tegen eind april.

8. Het openen van de ramen is een werkinstructie die de chauffeurs van De Lijn moeten volgen. De Lijn rekent op de verantwoordelijkheid en het gezond verstand van haar medewerkers én reizigers.

Tuchtmaatregelen zijn niet aan de orde. De Lijn kan immers onmogelijk controleren of de chauffeur het venster heeft gesloten, dan wel een van de reizigers.

9. De Lijn vraagt al sinds het begin van de pandemie aan haar chauffeurs om de vensters en deuren maximaal te openen en dus voldoende te verluchten.